

Υπόθεση C-94/20

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

25 Φεβρουαρίου 2020

Αιτούν δικαστήριο:

Landesgericht Linz (Αυστρία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

6 Φεβρουαρίου 2020

Ενάγων και εφεσίβλητος:

KV

Εναγόμενο και εκκαλόν:

Land Oberösterreich

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Κοινωνική παροχή στεγαστικού επιδόματος στους υπηκόους τρίτων χωρών που είναι επί μακρόν διαμένοντες, η οποία χορηγείται μόνον κατόπιν αποδείξεως βασικών γνώσεων της γερμανικής γλώσσας – Συμβατότητα με το δίκαιο της Ένωσης – Διάκριση λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης· άρθρο 267 ΣΛΕΕ

Προδικαστικά ερωτήματα

- 1) Έχει το άρθρο 11 της οδηγίας 2003/109/ΕΚ την έννοια ότι δεν επιτρέπει εθνική ρύθμιση όπως αυτή του άρθρου 6, παράγραφοι 9 και 11, του oberösterreichisches Wohnbauförderungsgesetz (νόμου της Άνω Αυστρίας περί υποστηρίξεως της δομήσεως κατοικιών, στο εξής: οöWFG), η οποία χορηγεί στους πολίτες της Ένωσης, στους υπηκόους των κρατών του ΕΟΧ

- και στα μέλη των οικογενειών τους, κατά την έννοια της οδηγίας 2004/38/EK, κοινωνική παροχή στεγαστικού επιδόματος χωρίς απόδειξη γνώσεως της γλώσσας, ενώ αντίθετα απαιτεί από τους υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες, κατά την έννοια της οδηγίας 2003/109/EK, να αποδεικνύουν με συγκεκριμένο τρόπο ότι έχουν βασικές γνώσεις της γερμανικής γλώσσας, σε περίπτωση που το εν λόγω στεγαστικό επίδομα έχει ως σκοπό να αντιμετωπίσει τις υπέρμετρες επιβαρύνσεις λόγω των στεγαστικών δαπανών, ενώ το ελάχιστο βιοτικό επίπεδο (συμπεριλαμβανομένων των στεγαστικών αναγκών) των προσώπων που βρίσκονται σε κοινωνική κατάσταση έκτακτης ανάγκης εξασφαλίζεται και μέσω μιας ευρύτερης κοινωνικής παροχής (παροχής των ελάχιστων πόρων για την κάλυψη των αναγκών βάσει νόμου της Άνω Αυστρίας για την εξασφάλιση των ελάχιστων πόρων);
- 2) Έχει η απαγόρευση της «άμεσης ή έμμεσης διακρίσεως» λόγω «φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής», κατά το άρθρο 2 της οδηγίας 2000/43/EK, την έννοια ότι δεν επιτρέπει εθνική ρύθμιση όπως αυτή του άρθρου 6, παράγραφοι 9 και παράγραφος 11, του οδWFG, η οποία χορηγεί στους πολίτες της Ένωσης, στους υπηκόους των κρατών του ΕΟΧ και στα μέλη των οικογενειών τους, κατά την έννοια της οδηγίας 2004/38/EK, κοινωνική παροχή (στεγαστικό επίδομα κατά τον οδWFG) χωρίς απόδειξη γνώσεως της γλώσσας, ενώ αντίθετα απαιτεί από τους υπηκόους τρίτων χωρών (συμπεριλαμβανομένων των υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες κατά την έννοια της οδηγίας 2003/109/EK) να αποδεικνύουν με συγκεκριμένο τρόπο ότι έχουν βασικές γνώσεις της γερμανικής γλώσσας;
- 3) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα:
- Έχει η απαγόρευση των διακρίσεων λόγω εθνοτικής καταγωγής, κατά το άρθρο 21 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την έννοια ότι δεν επιτρέπει εθνική ρύθμιση όπως αυτή του άρθρου 6, παράγραφοι 9 και 11, του οδWFG, η οποία χορηγεί στους πολίτες της Ένωσης, στους υπηκόους των κρατών του ΕΟΧ και στα μέλη των οικογενειών τους, κατά την έννοια της οδηγίας 2004/38/EK, κοινωνική παροχή (στεγαστικό επίδομα κατά τον οδWFG) χωρίς απόδειξη γνώσεως της γλώσσας, ενώ αντίθετα απαιτεί από τους υπηκόους τρίτων χωρών (συμπεριλαμβανομένων των υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες κατά την έννοια της οδηγίας 2003/109/EK) να αποδεικνύουν με συγκεκριμένο τρόπο ότι έχουν βασικές γνώσεις της γερμανικής γλώσσας;

Παρατιθέμενες κοινοτικές διατάξεις

Οδηγία 2004/38/EK, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των

μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ.

Οδηγία 2003/109/ΕΚ, του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2003, σχετικά με το καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες, ιδίως άρθρο 11.

Οδηγία 2000/43/ΕΚ, του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 2000, περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής, ιδίως άρθρα 1-3.

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως άρθρα 21, 34, 51, 52

Παρατιθέμενες εθνικές διατάξεις

Oberösterreichisches Wohnbauförderungsgesetz (νόμος της Άνω Αυστρίας περί υποστηρίξεως της δομήσεως κατοικιών, στο εξής: οöWFG), ιδίως άρθρα 6, παράγραφος 9, 11, 23, 24.

Oberösterreichisches Antidiskriminierungsgesetz (νόμος της Άνω Αυστρίας για την απαγόρευση των διακρίσεων, στο εξής: οöADG), ιδίως άρθρα 1-4, 8.

Oberösterreichische Wohnbeihilfen-Verordnung (κανονιστική πράξη της Άνω Αυστρίας για τα στεγαστικά επιδόματα, ιδίως άρθρα 2-4.

Oberösterreichisches Mindestsicherungsgesetz (νόμος της Άνω Αυστρίας για την εξασφάλιση των ελάχιστων πόρων, στο εξής: οöBMSG), ιδίως άρθρα 1, 4, 5, 6, 7, 8, 13.

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της διαδικασίας

- 1 Ο ενάγων, ο οποίος γεννήθηκε το 1981 και είναι Τούρκος υπήκοος, ζει από το 1997 στην Αυστρία και είναι «υπήκοος τρίτης χώρας ο οποίος είναι επί μακρόν διαμένων» κατά την έννοια της οδηγίας 2003/109. Ζει με τη σύζυγο και τα τρία τέκνα του στο ομόσπονδο κράτος της Άνω Αυστρίας και λάμβανε μέχρι το τέλος του 2017 στεγαστικό επίδομα βάσει του οöWFG. Από την 1.1.2018, η λήψη του στεγαστικού επιδόματος από υπηκόους τρίτων χωρών εξαρτάται –αντίθετα προς τα ισχύοντα για τους πολίτες της Ένωσης, τους υπηκόους των κρατών του ΕΟΧ και τα μέλη των οικογενειών τους κατά την έννοια της οδηγίας 2004/38/ΕΚ– σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 9, σημείο 3 και παράγραφος 11, του οöWFG, από την απόδειξη συγκεκριμένων βασικών γνώσεων της γερμανικής γλώσσας. Ο ενάγων γνωρίζει μεν τη γερμανική γλώσσα στο απαιτούμενο επίπεδο,

όμως δεν διαθέτει κανένα από τα απαιτούμενα επίσημα αποδεικτικά στοιχεία και εξ αυτού του λόγου απορρίφθηκε η αίτησή του για λήψη του στεγαστικού επιδόματος. Ο ενάγων πληροί όλες τις λοιπές προϋποθέσεις και εάν ήταν πολίτης του ΕΟΧ θα λάμβανε στεγαστικό επίδομα.

- 2 Ο ενάγων ζητεί από το ομόσπονδο κράτος της Άνω Αυστρίας αποζημίωση ανερχόμενη στο ύψος του μη καταβληθέντος στεγαστικού επιδόματος από τον Ιανουάριο έως τον Νοέμβριο του 2018, ήτοι 281,54 ευρώ τον μήνα καθώς και χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης ύψους 1 000 ευρώ. Η εν λόγω αξίωσή του στηρίζεται στο άρθρο 8 του οδADG.
- 3 Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο έκανε δεκτά όλα τα αιτήματα της αγωγής. Το ομόσπονδο κράτος της Άνω Αυστρίας άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.
- 4 Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο απεφάνθη ότι το στεγαστικό επίδομα αποτελεί βασικό πλεονέκτημα κατά την έννοια του άρθρου 11, παράγραφος 4, της οδηγίας 2003/109. Ταυτόχρονα έκρινε ότι η απαίτηση αποδείξεως της γνώσεως της γερμανικής γλώσσας δεν δικαιολογείται αντικειμενικά και ότι εισάγει διάκριση σε βάρος του ενάγοντος λόγω της «εθνοτικής του καταγωγής».

Κύρια επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 5 Ο ενάγων ισχυρίστηκε ότι από το άρθρο 6, παράγραφος 9, σημείο 3, και παράγραφος 11, του οδWFG προκύπτει δυσμενής μεταχείριση σε βάρος του λόγω της εθνοτικής του καταγωγής, χωρίς κάτι τέτοιο να δικαιολογείται αντικειμενικά. Πέραν τούτου, ισχυρίστηκε ότι το στεγαστικό επίδομα αποτελεί βασικό πλεονέκτημα κατά την έννοια του άρθρου 11, παράγραφος 4, της οδηγίας 2003/109.
- 6 Κατά τους ισχυρισμούς του ομόσπονδου κράτους της Άνω Αυστρίας δεν υφίσταται άνιση μεταχείριση λόγω εθνοτικής καταγωγής, η δε απαίτηση γνώσεως της γερμανικής γλώσσας δικαιολογείται αντικειμενικά και το στεγαστικό επίδομα δεν αποτελεί βασικό πλεονέκτημα κατά την έννοια της οδηγίας 2003/109/EK.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Σχέση των προδικαστικών ερωτημάτων μεταξύ τους

- 7 Στο πρώτο και στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί αυτοτελής απάντηση. Εάν το στεγαστικό επίδομα θεωρηθεί ότι αποτελεί βασικό πλεονέκτημα κατά την έννοια του άρθρου 11, παράγραφος 4, της οδηγίας 2003/109, τότε βάσει του δικαίου της Ένωσης πρέπει να χορηγηθεί στον προσφεύγοντα ήδη εξ αυτού του λόγου κα μόνον, ανεξάρτητα αν συντρέχει επίσης περίπτωση διακρίσεως. Ο ενάγων ζητεί όμως, πέραν από το μη καταβληθέν στεγαστικό επίδομα, και

χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης εξαιτίας της διακρίσεως που υπέστη για λόγους που άπτονται της εθνοτικής καταγωγής του.

- 8 Ακόμη και αν το στεγαστικό επίδομα δεν θεωρηθεί βασικό πλεονέκτημα κατά την έννοια του άρθρου 11, παράγραφος 4, της οδηγίας 2003/109, είναι ωστόσο πιθανό η ρύθμιση του άρθρου 6, παράγραφοι 9 και 11, του οδWFG να αποτελεί ανεπίτρεπτη διάκριση κατά την έννοια της οδηγίας 2000/43 ή να παραβιάζει τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι το ομόσπονδο κράτος της Άνω Αυστρίας πρέπει να λαμβάνει υπόψη και τις λοιπές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, όπως η οδηγία 2000/43 και ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, και να μη χρησιμοποιεί κριτήρια που εισάγουν διακρίσεις, όταν κάνει χρήση της παρεκκλίσεως που προβλέπεται στο άρθρο 11, παράγραφος 4, της οδηγίας 2003/109, κατά τη θέσπιση μιας τέτοιας ρυθμίσεως. Η αιτιολογική σκέψη 5 της οδηγίας 2003/109 αναφέρει ρητά ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να εφαρμόζουν τις διατάξεις της οδηγίας αυτής χωρίς να προβαίνουν σε διακρίσεις, μεταξύ άλλων, λόγω φυλής, χρώματος, εθνοτικής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετικών χαρακτηριστικών ή γλώσσας. Ως εκ τούτου, κατά την άποψη του αιτούντος δικαστηρίου, το ζήτημα εάν το άρθρο 6, παράγραφοι 9 και 11, του οδWFG παραβιάζει την οδηγία 2000/43 ή τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων πρέπει να εξεταστεί ανεξάρτητα από το άρθρο 11 της οδηγίας 2003/109.
- 9 Όσον αφορά τη σχέση μεταξύ της οδηγίας 2000/43 και του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι το Δικαστήριο εξετάζει τις διακρίσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2000/43 καταρχάς βάσει της εν λόγω οδηγίας και ανατρέχει στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων μόνον όταν καταλήγει στο συμπέρασμα ότι τα πραγματικά περιστατικά της κύριας δίκης δεν υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής πράξεως του παραγώγου δικαίου που συγκεκριμενοποιεί τις απαγορεύσεις των διακρίσεων σύμφωνα με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (πρβλ. π.χ. απόφαση του Δικαστηρίου, C-555/07, Küçükdeveci).
- 10 Στην προκείμενη υπόθεση ενδέχεται να μην εφαρμόζεται η οδηγία 2000/43, ιδίως λόγω του άρθρου 3, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής. Αυτό ωστόσο δεν σημαίνει απαραίτητως, κατά την κρίση του αιτούντος δικαστηρίου, ότι δεν συντρέχει και απαγορευμένη από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων διάκριση, μεταξύ άλλων, διότι ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων δεν προβλέπει παρέκκλιση αντίστοιχη του άρθρου 3, παράγραφος 2, της οδηγίας 2000/43. Αναφορικά δε με το άρθρο 3, παράγραφος 2, της οδηγίας 2000/43, τίθεται μεταξύ άλλων το ερώτημα εάν η εν λόγω διάταξη όντως εξαιρεί από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας τις έμμεσες διακρίσεις λόγω εθνοτικής καταγωγής (διά της παραπομπής στο κριτήριο της υπηκοότητας) οι οποίες διαφορετικά θα υπάγονταν στην οδηγία αυτή ή εάν στις περιπτώσεις του άρθρου 3, παράγραφος 2, της οδηγίας δεν μπορεί ούτως ή άλλως να συντρέχει έμμεση διάκριση λόγω εθνοτικής καταγωγής και, επομένως, η διάταξη πρέπει να εκληφθεί ως απλή διευκρίνιση.

- 11 Κατά την άποψη του αιτούντος δικαστηρίου, το άρθρο 6, παράγραφοι 9 και 11, του οδWFG αντίκειται ενδεχομένως στο δίκαιο της Ένωσης και λόγω παραβίασεως του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, ακόμη και αν η εν λόγω ρύθμιση δεν αντίκειται ούτε στην οδηγία 2003/109 ούτε στην οδηγία 2000/43, πολλώ δε μάλλον που οι εν λόγω οδηγίες δεν μπορούν να περιορίσουν την έκταση της απαγορεύσεως των διακρίσεων σύμφωνα με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (πρβλ. π.χ. τις προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση C-236/09, Test-Achats, σημεία 29 και 30).

«Βασικά πλεονεκτήματα» κατά την έννοια του άρθρου 11, παράγραφος 4, της οδηγίας 2003/109

- 12 Κατά την άποψη της Ausschuss für Wohnbau, Baurecht und Naturschutz (επιτροπής για την κατοικία, το πολεοδομικό δίκαιο και την προστασία της φύσεως) του κοινοβουλίου της Άνω Αυστρίας, το στεγαστικό επίδομα δεν αποτελεί βασικό πλεονέκτημα κοινωνικής αρωγής κατά την έννοια του άρθρου 11, παράγραφος 4, της οδηγίας 2003/109. Οι απαιτήσεις της εν λόγω οδηγίας για τα βασικά πλεονεκτήματα καλύπτονται από τον οδBMSG. Με τροποποίηση του έτους 2013 προβλέφθηκε, μεταξύ άλλων, ότι οι υπήκοοι τρίτων χωρών πρέπει να πληρούν, κατά την τελευταία πενταετία, συγκεκριμένες ελάχιστες απαιτήσεις εισοδήματος, κάτι που δεν ίσχυε για τους Αυστριακούς υπηκόους και όσους εξομοιώνονται με αυτούς. Η εν λόγω επιτροπή εξέφρασε με τον τρόπο αυτόν, κατά την εκτίμηση του αιτούντος δικαστηρίου, τη βούληση του κοινοβουλίου της Άνω Αυστρίας να κάνει χρήση της παρεκκλίσεως που προβλέπει το άρθρο 11, παράγραφος 4, της οδηγίας 2003/109. Οι υπήκοοι τρίτων χωρών (συμπεριλαμβανομένων των υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες) δεν αποκλείστηκαν, ωστόσο, γενικά από το στεγαστικό επίδομα, αλλά τέθηκαν γι' αυτούς συμπληρωματικές προϋποθέσεις.
- 13 Το Δικαστήριο ασχολήθηκε με την έννοια των βασικών πλεονεκτημάτων στην υπόθεση C-571/10, Kamberaj, η οποία αφορούσε στεγαστικό επίδομα του Νοτίου Τιρόλου. Το Δικαστήριο επισήμανε ότι στην εν λόγω έννοια υπάγονται παροχές κοινωνικής αρωγής ή κοινωνικής προστασίας οι οποίες βοηθούν το άτομο να καλύψει τις βασικές ανάγκες του, όπως είναι η τροφή, η κατοικία και η υγεία (σκέψη 91). Με βάση αυτήν την παραδοχή ανέπτυξε κριτήρια, λαμβάνοντας υπόψη το άρθρο 34 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, βάσει των οποίων το εθνικό δικαστήριο θα έπρεπε, στη συνέχεια της διαδικασίας, να κρίνει εάν το στεγαστικό επίδομα ανήκει στην κατηγορία των βασικών πλεονεκτημάτων. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι έπρεπε να ληφθούν υπόψη ο σκοπός του επιδόματος αυτού, το ύψος του, οι προϋποθέσεις χορηγήσεώς του και η θέση που αυτό κατείχε εντός του ιταλικού συστήματος κοινωνικής αρωγής (σκέψη 92).
- 14 Το αιτούν δικαστήριο θεωρεί ότι δεν είναι σαφής η εφαρμογή των εν λόγω αρχών στο στεγαστικό επίδομα της Άνω Αυστρίας. Ο σκοπός του στεγαστικού επιδόματος έγκειται στην αποτροπή υπέρμετρων επιβαρύνσεων λόγω των στεγαστικών δαπανών. Λαμβανομένων υπόψη του ύψους και των προϋποθέσεων χορηγήσεώς του πρόκειται για επίδομα προς κάλυψη στεγαστικών δαπανών, το

οποίο εξαρτάται, μεταξύ άλλων, από το εισόδημα, τον αριθμό των μελών της οικογένειας και το μέγεθος της κατοικίας και το οποίο ανέρχεται κατ' ανώτατο όριο στο ποσό των 300 ευρώ. Το στεγαστικό επίδομα δεν έχει σκοπό να καλύπτει πλήρως τις στεγαστικές δαπάνες κάθε δικαιούχου, αλλά καλύπτει τυπικά μόνον ένα μέρος αυτών, ώστε τα πρόσωπα χαμηλού εισοδήματος να μη χρειάζεται να δαπανήσουν ένα πολύ μεγάλο μέρος του εισοδήματός τους για τη διασφάλιση κατάλληλης κατοικίας.

- 15 Οι ελάχιστοι πόροι που εξασφαλίζονται βάσει του οöBMSG (όπως ισχύει εν προκειμένω) πρέπει, αντιθέτως, να παρέχουν γενικά σε όσους βρίσκονται σε κοινωνική κατάσταση έκτακτης ανάγκης τη δυνατότητα αξιοπρεπούς διαβίωσης, συμπεριλαμβανομένης της καλύψεως των στεγαστικών αναγκών τους. Τελούν υπό σαφώς αυστηρότερες προϋποθέσεις από τις προβλεπόμενες για τη χορήγηση του στεγαστικού επιδόματος και μπορούν να παρασχεθούν σε πρόσωπα χωρίς εισόδημα ή με προδήλως χαμηλό εισόδημα. Προϋποθέτουν, ως εκ τούτου, ένα σαφώς υψηλότερο βαθμό κοινωνικής ανάγκης. Συνεπώς, πρόσωπα τα οποία έχουν μεν χαμηλό, αλλά πάντως –υπό την έννοια των προϋποθέσεων εξασφάλισης των ελάχιστων πόρων– επαρκές για την επιβίωσή τους εισόδημα, μπορούν να λάβουν στεγαστικό επίδομα, αλλά δεν λαμβάνουν καμία παροχή για την εξασφάλιση των ελάχιστων πόρων. Σε ορισμένες περιπτώσεις είναι δυνατή η χορήγηση στεγαστικού επιδόματος και παροχών για την εξασφάλιση των ελάχιστων πόρων (εφόσον συντρέχει περίπτωση, με εν μέρει συμψηφισμό). Δεν ταυτίζονται όμως οι ομάδες στις οποίες απευθύνονται οι εν λόγω δύο κοινωνικές παροχές.
- 16 Στο πλαίσιο των εν λόγω ρυθμίσεων τίθεται για το αιτούν δικαστήριο πρωτίστως το ερώτημα εάν (και, σε καταφατική περίπτωση, υπό ποιες συμπληρωματικές περιστάσεις) θεωρούνται ως βασικά πλεονεκτήματα, υπό την έννοια του άρθρου 11, παράγραφος 4, της οδηγίας 2003/109, μόνον οι παροχές που προβλέπει ο οöBMSG ή εάν ισχύει το ίδιο και για το στεγαστικό επίδομα που προβλέπει ο οöWFG, διότι και το επίδομα αυτό έχει ως σκοπό την αντιμετώπιση υπέρμετρων επιβαρύνσεων λόγω των στεγαστικών δαπανών, ακόμη και εάν, αντιθέτως προς τα ισχύοντα για την εξασφάλιση των ελάχιστων πόρων, η χορήγησή του δεν τελεί υπό την προϋπόθεση να βρίσκεται ο δικαιούχος σε κοινωνική κατάσταση έκτακτης ανάγκης.

Διάκριση λόγω «φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής» κατά την έννοια της οδηγίας 2000/43

- 17 Ο οöADG μεταφέρει στο εθνικό δίκαιο την οδηγία 2000/43, αλλά ο εν λόγω νόμος χρησιμοποιεί τον όρο «εθνοτική συγγένεια» αντί για την έκφραση «φυλετική ή εθνοτική καταγωγή». Ο όρος αυτός έχει, ωστόσο, την ίδια έννοια με την έκφραση «φυλετική ή εθνοτική καταγωγή» που χρησιμοποιείται στο δίκαιο της Ένωσης.
- 18 Κατά την άποψη του αιτούντος δικαστηρίου, τυχόν διαφορετική μεταχείριση βάσει του κριτηρίου του υπηκόου τρίτης χώρας δεν εμπίπτει, καταρχήν, στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2000/43 λόγω του άρθρου 3, παράγραφος 2, της οδηγίας

αυτής (απόφαση του Δικαστηρίου, C-571/10, Kamberaj, ιδίως δε σκέψεις 48-50, και υπόθεση C-668/15, Jyske Finans).

- 19 Τίθεται, ωστόσο, το ερώτημα εάν το κριτήριο της υπηκοότητας εισάγει ενδεχομένως, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, έμμεση διάκριση λόγω εθνοτικής καταγωγής. Κάτι τέτοιο είναι κατά την άποψη του αιτούντος δικαστηρίου δυνατό, διότι το τυπικό κριτήριο της υπηκοότητας θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για να επιτευχθούν εμμέσως σκοποί οι οποίοι θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως έμμεση διάκριση λόγω εθνοτικής καταγωγής.
- 20 Το αιτούν δικαστήριο καλείται να εξετάσει, στην προκειμένη περίπτωση, μια ρύθμιση η οποία δεν εισάγει απλώς διάκριση βάσει του κριτηρίου του υπηκόου τρίτης χώρας, αλλά απαιτεί, βασιζόμενη στο κριτήριο αυτό, τη γνώση της γερμανικής γλώσσας σε συγκεκριμένο επίπεδο, η οποία μπορεί να αποδειχθεί μόνο με τους ειδικότερα προβλεπόμενους τρόπους (άρθρο 6, παράγραφοι 9 και 11, του οδWFG). Κατά την εκτίμηση του αιτούντος δικαστηρίου δεν είναι σαφές πώς πρέπει να χαρακτηριστεί μια τέτοια περίπτωση, λαμβανομένου ιδίως υπόψη του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας και της παρεκκλίσεως που προβλέπει το άρθρο 3, παράγραφος 2, της οδηγίας 2000/43.
- 21 Σε περίπτωση που απαιτείται να ελεγχθεί εάν το άρθρο 6, παράγραφοι 9 και 11, του οδWFG εισάγει έμμεση ή «καλυμμένη» διάκριση, πρέπει να εξεταστεί εάν η εν λόγω ρύθμιση δικαιολογείται αντικειμενικά κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2000/43. Σκοπός του άρθρου 6, παράγραφοι 9 και 11, του οδWFG ήταν να περιορίσει την πρόσβαση των υπηκόων τρίτων χωρών στα στεγαστικά επιδόματα, με κύριο επιχείρημα υπέρ της συγκεκριμένης απαίτησεως να γνωρίζει ο δικαιούχος τη γερμανική γλώσσα ότι τούτο είναι σημαντικό για την κοινωνική ένταξή του.
- 22 Κατά την άποψη του αιτούντος δικαστηρίου, είναι αμφισβητήσιμο εάν η προβλεπόμενη απαίτηση αποδείξεως της γνώσεως της γερμανικής γλώσσας για τη λήψη στεγαστικού επιδόματος μπορεί να δικαιολογηθεί αντικειμενικά, ιδίως με τον τρόπο που έχει θεσπιστεί. Αφενός, θα μπορούσε να αμφισβητηθεί ο λόγος για τον οποίο απαιτείται συμπληρωματικά η γνώση της γλώσσας πέραν από τις λοιπές προϋποθέσεις που θέτει ο οδWFG, βάσει των οποίων οι υπήκοοι τρίτων χωρών μπορούν, εν πάση περιπτώσει, να λάβουν στεγαστικό επίδομα μόνον εφόσον διαμένουν ήδη στην Αυστρία για περισσότερο από 5 έτη και εργάζονται κατά κανόνα ήδη για ακόμη μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Αφετέρου, ειδικά ως προς τους υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες κατά την έννοια της οδηγίας 2003/109, θα μπορούσε η συμπληρωματική απαίτηση αποδείξεως της γνώσεως της γερμανικής γλώσσας να θεωρηθεί προβληματική, διότι τα εν λόγω πρόσωπα πρέπει ούτως ή άλλως να πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις σχετικές με την ένταξή τους, οι οποίες προβλέπονται από τον αυστριακό Niederlassungs- und Aufenthaltsgesetz (νόμο περί εγκαταστάσεως και διαμονής), προκειμένου να αποκτήσουν το καθεστώς αυτό (πρβλ. εξ απόψεως δικαίου της Ένωσης το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/109). Περαιτέρω, θα μπορούσε επίσης να αμφισβητηθεί ο λόγος για τον οποίο

επιβάλλεται οι σχετικά λίγες γνώσεις της γερμανικής γλώσσας που απαιτούνται να αποδεικνύονται μόνο με τον συγκεκριμένο τρόπο και τύπο που προβλέπει ο νόμος.

Απαιτήσεις του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων

- 23 Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι η οδηγία 2000/43 δεν εφαρμόζεται υπό τις περιστάσεις της κύριας δίκης, ιδίως λόγω του άρθρου 3, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής, τίθεται για το αιτούν δικαστήριο το ερώτημα εάν η ρύθμιση του άρθρου 6, παράγραφοι 9 και 11, του οδWFG πρέπει να εξετασθεί βάσει του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Κατά το άρθρο 51, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, οι διατάξεις του πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όταν εφαρμόζεται το δίκαιο της Ένωσης. Το αιτούν δικαστήριο, λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας που αφορά το πεδίο εφαρμογής του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, εκτιμά ότι ρύθμιση όπως αυτή του άρθρου 6, παράγραφοι 9 και 11, του οδWFG μπορεί να θεσπιστεί μόνον αφού ληφθούν υπόψη οι απαιτήσεις του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Το πεδίο εφαρμογής του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων θα μπορούσε, μεταξύ άλλων, να διευρυνθεί επίσης διότι υπάρχουν διατάξεις του δικαίου της Ένωσης που ορίζουν πότε χορηγούνται κοινωνικές παροχές σε υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες και οι επίμαχες εθνικές διατάξεις στην υπόθεση της κύριας δίκης θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως διατάξεις οι οποίες εφαρμόζουν τις εν λόγω αρχές (πρβλ. την αιτιολογική σκέψη 5 της οδηγίας 2003/109).
- 24 Το άρθρο 21 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων προβλέπει, μεταξύ άλλων, την απαγόρευση των διακρίσεων λόγω εθνοτικής καταγωγής. Κάθε περιορισμός στην άσκηση των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων πρέπει να προβλέπεται από τον νόμο και να σέβεται το βασικό περιεχόμενό τους, επιτρέπεται δε να επιβάλλεται, τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας, μόνον εφόσον είναι αναγκαίος και ανταποκρίνεται πραγματικά σε στόχους γενικού ενδιαφέροντος που αναγνωρίζει η Ένωση ή στην ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων (άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων).
- 25 Ως προς τις εκτιμήσεις του αιτούντος δικαστηρίου σχετικά με το ζήτημα αν η ρύθμιση του άρθρου 6, παράγραφος 9 και 11, του οδWFG δικαιολογείται αντικειμενικά, γίνεται παραπομπή στις σκέψεις που αφορούν την οδηγία 2000/43. Οι σκέψεις αυτές μπορούν να εφαρμοστούν κατ' αναλογία και κατά τον έλεγχο της τηρήσεως ή μη της αρχής της αναλογικότητας κατά το άρθρο 51, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.